

Janusz Lehmann

Przegląd zagranicznych czasopism konserwatorskich

Ochrona Zabytków 21/4 (83), 74-76

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEGLĄD ZAGRANICZNYCH CZASOPISM KONSERWATORSKICH*

SOBSZCZENIJA. Wyd. Ministerstwo Kultury SSSR—Wsesojuznaja Centralnaja Nauczno-Issledowatelskaja Laboratorija po Konserwacji i Restawracji Muzejnych Chudożestwennych Cennostej. (WCNILKR). Moskwa. Wydawnictwo ciągłe, nieperiodyczne.

Tom 17-18 (1966), 275 stron, ilustracje.

Pod redakcją Ju. I. Grenberga obejmuje artykuły:

T. I. Berlin, **Spektrografia w badaniu rzeźb i przedmiotów zdobnictwa z metali i stopów.** s. 3—25, 11 il. i 8 tabl. Artykuł przedstawia zagadnienia, związane z analizą zabytków ze srebra, miedzi i jej stopów, metodami spektrografii emisyjnej. Omawia zastosowanie spektrografu kwarcowego ISP 28, generatora DG 2, mikrofotometru MF 4 i spektroprojektora PS 18, wykonywanie analiz ilościowych i jakościowych, najkorzystniejsze warunki wykonywania spektrogramów, wykaz charakterystycznych linii dla poszczególnych pierwiastków i wyniki analiz ilościowych 39 prób metalu zabytków z miedzi brązu i srebra.

M. P. Wikturina, **O niektórych aparatach rentgenowskich do badania eksponatów muzealnych.** s. 25—29, 6 il.

Opis i charakterystyka aparatów rentgenowskich stosowanych w WCNILKR. Badanie eksponatów prowadzone jest metodą rentgenografii przy pomocy aparatu stacjonarnego typu medycznego model RUM-7 z silnym statywem, lampą BPW 60 i szafkowym pulpitem, do zdjęć kostnych, pracującego przy napięciu 5—60 kV i natężeniu 0—20 mA, czas ekspozycji 10 sek- 6 min. Aparat przenośny mieści się w dwóch walizkach, pracuje przy napięciu 10—20 kV i natężeniu 0—10 mA.

M. P. Wikturina, L. I. Gładkowa i G. W. Ignatowa, **Stratograficzna metoda badania dwustronnych obrazów.** s. 29—37, 5 il.

Rentgenografia dwustronnych obrazów na drewnie wykonywana w WCNILKR aparatem RUM-7 opiera się na efekcie rozmazywania przeszkadzających cieni

zmodyfikowaną metodą K. Maiera (1914) i Olsona (1944), nazywaną przez tego ostatniego tomografią powierzchniową.

Z. M. Żelninskaja, **Chemiczna analiza jakościowa pigmentów mineralnych używanych w malarstwie olejnym, temperowym i freskowym (metodyka).** s. 37—71. 8 tabl.

Zastosowanie metod mikroanalizy, a mian. analizy kroplowej, luminiscencji, mikrokrytaloskopii i chromatografii bibułowej dla określania pigmentów w mieszaninach. Metodyka określa warunki wykonania, najdogodniejszą metodyką, najmniejsze wykrywalne ilości charakterystycznego pierwiastka oraz jego najniższe wykrywalne stężenie w roztworze. W tabelach pigmentów zestawionych w/g kolorów podano nazwy, synonimy, skład chemiczny, własności fizyczne, historię i reakcje z gorącym HCl.

M. K. Kalisz, **Korozja wtórna dawnych przedmiotów z brązu.** s. 72—97. 23 il.

Studium chemiczno-mineralogiczne korozji zabytków z brązu i miedzi zajmuje się przyczynami i mechanizmem korozji, powstającymi produktami, ich chemicznym i mineralogicznym określeniem, oraz podaje szereg przykładów na zdjęciach makro- i mikrometalograficznych. Szczególną uwagę zwrócono na zagadnienie usuwania chlorków w czasie konserwacji i zapobiegania w ten sposób wtórnej korozji.

O. W. Lelekowa, **Konsolidacja dzieł dawnego malarstwa sztalugowego.** s. 97—112. 8 il.

Zebrane wyniki badań nad wzmocnieniem drewnianego podłoża obrazów, zaprawy i malatury drogą przepajania zimnymi i gorącymi roztworami rybiego kleju o różnym stężeniu. Omówienie celowości i sposobów stosowania roztworów rybiego kleju w zabiegach mających na celu konsolidację dzieł malarstwa, szczególności dotyczące sposobów przygotowania roztworów kleju oraz uwagi na temat wcześniejszych publikacji.

E. F. Fedorowicz, Ch. Chustuitdinchodzajew i Ruzybajew, **Nowy sposób umacniania**

zamieszczono w z. 3 (62) rocznika XVI (1963) „Ochrony Zabytków”, s. 69.

* Stały przegląd zagranicznych czasopism konserwatorskich obejmuje 11 wydawnictw, których zestaw

przedmiotów archeologicznych z niewypalanej gliny i innych materiałów porowatych. s. 113—116.

Konsolidacja zabytków z materiałów porowatych pochodzących z wykopalisk w Denay drogą nasycania roztworem monomeru metakrylanu butylu lub metylu w ksylenie z dodatkiem nadtlenu benzoilu (katalizator) i następnie polimeryzacji w temperaturach kolejno 70°, 100° i 120° C.

L. I. Woronina, Niektóre informacje o grzybach niszczących obiekty malarstwa. s. 117—124, 4 tabl.

Wyniki badania zestawu grzybów (pleśni) znalezionych na obrazach w muzeach Zakaukasia i wybrzeża Bałtyku.

A. Michajłow, Konserwacja i konsolidacja różnych zabytków drewnianych w Ludowej Republice Bułgarii. s. 125—130, 2 il.

Na tle konserwacji drewnianych rzeźb z ikonostasów cerkwi w Pazardzky, Sozopolu, Samokowie i Triawnie autor snuje ogólne rozważania na temat konserwacji zabytków drewnianych w Bułgarii. Konserwacja polegała na dezynfekcji drewna przy użyciu aerozoli DDT, HCH i PDB, oczyszczaniu i przepojeniu stoczonych fragmentów roztworami akrylanu lub poliamidu w acetonie i toluenie.

G. Z. Bykowa, Współczesne temperowe malarstwo sztalugowe. Ujawnione wymagania s. 131—153, 5 il.

Autor podaje technologię malarstwa temperowego artystów rosyjskich i radzieckich a następnie rozpatruje przyczyny niszczenia i konserwację współczesnych sztalugowych malowideł temperowych. Kolejno omawia podkłady i zaprawy do malarstwa temperowego, a następnie farby oparte na spoiwach emulsyjnych białkowo-olejnych i polioctanowo winylowych, ich odporność na gnicie i światło.

G. A. Zagjanskaja, O technice studiów A. Iwanowa. s. 154—166, 4 il.

Autorka na tle badań oryginalnych dzieł A. Iwanowa przeprowadza analizę stosowanej techniki malarzkiej. Z podanych w artykule rozważań wynikają kryteria autentyfikacji dzieł omawianego artysty.

M. P. Filatowa, Usunięcie werniksu z rysunków de Courteille'a. s. 167—173, 2 il.

100 rysunków de Courteille'a z muzeum Archangielskoje, oddane do konserwacji, pokrytych było dwiema warstwami werniksu- fiksatywy, z których pierwsza (od góry) była roztworem damary, a druga roztworem mieszaniny białka kurzego i cukru. Pociemniałe werniksy z rysunków wykonanych węglem ołówkiem i sangwiną usunięto trzema kolejnymi mieszaninami składającymi się z octanu amylu, eteru, alkoholu etylowego, glikolu metylowego, chloroformu i toluenu, oraz przemyto rysunki ciepłym (45° C) 25% roztworem mocznika w wodzie.

S. P. Tichomirowa, Z praktyki konserwacji papierowej kalki. s. 173—179, 2 il.

Opis trudnego zabiegu konserwacji kruchej i cienkiej kalki papierowej metodą dublowania na karton. Na kalkach znajdują się ołówkowe rysunki W. A. Serowa. Metoda może być stosowana do konserwacji cienkich papierów o dużym stopniu zniszczenia.

G. Dremaitė, Przechowywanie grafiki w magazynach i ekspozycji Państwowego Muzeum Sztuki w Wilnie. s. 180—185, 1 il.

Opis systemu magazynowania ok. 20 000 rycin, sprzętu w postaci szaf i komód. Podaje podział obiektów

na 6 zasadniczych formatów i w związku z tym typy stosowanych kartonowych obwolut, warunki temperatury i wilgotności w magazynie.

S. N. Dawidow i O. M. Fridman, Regulacja warunków wilgoci w zabytkach architektury Leningradu metodą elektroosmozy. s. 185—201, 9 il, 2 tabl. Artykuł omawia zagadnienia regulowania zawilgoceń zabytków architektury i budynków muzealnych metodą elektroosmozy, opisuje i podaje schematy aparatury do regulacji i pomiaru wilgotności murów.

P. I. Kostrow, Omówienie artykułu A. W. Winnera „Zarys metod konserwacji portretów fajumskich” z nr. 7. Soobszczenij. s. 202—211.

Rejestr tłumaczeń wykonanych przez dział informacji naukowej WCNILKR (poz. 110—223) s. 211—236.

Notatki o referatach radzieckich specjalistów na konferencjach międzynarodowych. s. 236—238.

Kronika i informacje.

Tom 19 (1967), 136 stron, ilustracje.

Pod redakcją D. N. Markowskiego zawiera artykuły omawiające prace konserwatorów Państwowego Ermitażu.

T. N. Wołgina Czystczenie tkanin muzealnych. s. 5—36, 12 il, 6 tabl.

W kolejnych rozdziałach omawia zabrudzenie jako jedną z głównych przyczyn niszczenia tkanin muzealnych, wpływ różnych sposobów oczyszczania na mokrą i suchą na odporność tkanin i wreszcie recepty i tabele usuwania zabrudzeń i plam. Autorka powołuje się na pracę N. N. Semenowicza Restawracja muzealnych tkanin wydaną w 1961 roku. Należy zwrócić uwagę na opis metodyki mikroskopowego określania rodzaju włókien, sposoby czyszczenia na sucho i przy pomocy rozpuszczalników organicznych.

W. A. Dudina, Konserwacja tkanin archeologicznych, s. 37—54, 6 il.

Podaje sposoby oczyszczania i dezynfekcji tkanin pochodzących z wykopalisk, montaż na tiulowych podkładach sposobem naklejania kłajstrem, sposoby konserwacji odzieży i tkanin zwęglonych. Podaje recepty i sposoby przyrządzenia 3 rodzajów kłajstru.

I. I. Sołowiewa, Uzupełnianie tkanin uszkodzonych przez mole, s. 55—61, 3 il.

Ubytki tkaniny spowodowane przez larwy moli są uzupełniane wypełnieniem z rozdrobnionych starych wzgl. sztucznie postarzonych włókien. Połączenie wypełnienia z tkaniną wykonuje się przy użyciu kłajstru.

N. G. Gerasimowa, A. M. Anosowa i E. P. Gołubowska, Wybielanie grafiki i rysunków, s. 62—91, 8 il, 7 tabl.

Omówienie wyników badań wpływu na papier substancji używanych do bielenia w czasie konserwacji: chloraminy B, bezwodnika kwasu chlorowego, chlorynu i podchlorynu oraz nadtlenu wodoru. Wyniki pomiarów wykonanych w czasie badań zestawiono w 7 tablicach. W konkluzji autorki stwierdzają, że najmniej szkodliwe są: chloramina B, bezwodnik kwasu chlorowego i chloryn sodu.

N. G. Gerasimowa i Z. W. Ponomarewa, Zabezpieczenie napisów wykonanych atramentem lazogausowym przy wybielaniu rycin i rysunków, s. 92—101, 2 il, 2 tabl.

Autorki polecają zabezpieczenie napisów przez 4-krotne ich pokrycie 5% roztworem etylocelulozy K w mieszaninie alkoholu, benzenu i toluenu.

N. G. Gerasimowa i Z. W. Ponomareva, **Usuwanie tłustych plam z papieru** s. 102—111. 2 tabl. Wyniki badań nad stosowaniem 17 różnych rozpuszczalników organicznych do usuwania różnego rodzaju tłustych plam z papieru. Wskazania ujęto w 2 tablice.

N. G. Gerasimowa, **O zastosowaniu inhibitorów korozji atmosferycznej do zabezpieczania obiektów metalowych w muzeum**, s. 112—124. Propozycje stosowania do pakowania zabytków żelaznych i stalowych, w magazynach i do transportu,

papieru nasyconego jednym z lotnych inhibitorów, a mianowicie: NDA (azotyn cykloheksylaminy) CCA (chromian cykloheksylaminy) oraz olejowych roztworów soli cykloheksylaminy i benzoesu sodu. Zabezpieczone w ten sposób obiekty nie zmieniły się przez 3 lata.

N. N. Maksimowa, **Emulgowany klej do konserwacji papieru i tkanin**, s. 125—128. 2 il. Sposób przygotowania kleju emulsyjnego do papieru i tkanin złożonego z mąki pszennej, wody, ksylenu i metakrylanu butylu.

Informacja o seminarium, nekrologia i wskazówki dla autorów. s. 129—138.

Janusz Lehmann

Nakład 1150 + 23 egz. Objętość arkuszy wyd. 11, druk. 9,5. Papier ilustr. III kl. 100 g. 61 × 86. Oddano do składu 11 listopada 1968 r. druk ukończono w marcu 1969 r.